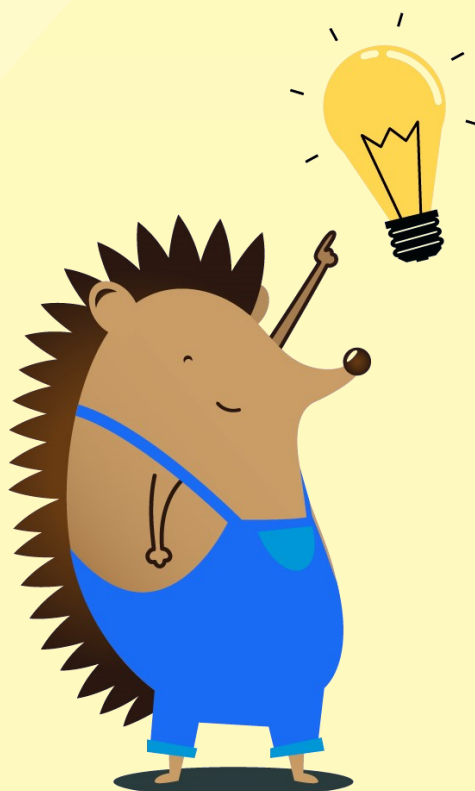

ik beslis

JONG EN BEWUST VAN MIJN PRIVACY

De nieuwe privacywet van A tot Z

Lesfiche voor het secundair onderwijs

Versie 1.1 augustus 2018

In samenwerking met

 mediawijs
KENNISCENTRUM MEDIAWIJSHEID

Lesfiche voor leerkrachten

Lesmateriaal ontwikkeld door:

'ik beslis' (www.ikbeslis.be)

Gegevensbeschermingsautoriteit
Drukpersstraat 35
1000 Brussel
jedecideikbeslis@apd-gba.be

Mediawijs (www.mediawijs.be)

Mediawijs
Kantersteen 12, tweede verdieping
1000 Brussel
info@mediawijs.be

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Een themales over de nieuwe privacywet.....	5
Doelstellingen en lesmateriaal	6
Vorbereiding	7
Lesschema.....	8
Bijlage 1: De AVG en persoonsgegevens	11
Bijlage 2: De belangrijkste regels, principes en rechten voor jongeren	13
Bijlage 3: Oefening op persoonsgegevens.....	17
Bijlage 4: AVG flowchart	18
Bijlage 5: Oefening op verwerking.....	19
Bijlage 6: How to: Inbreuken op mijn privacy aanpakken	22
Bijlage 7: Over Mediawijs en 'ik beslis'	23

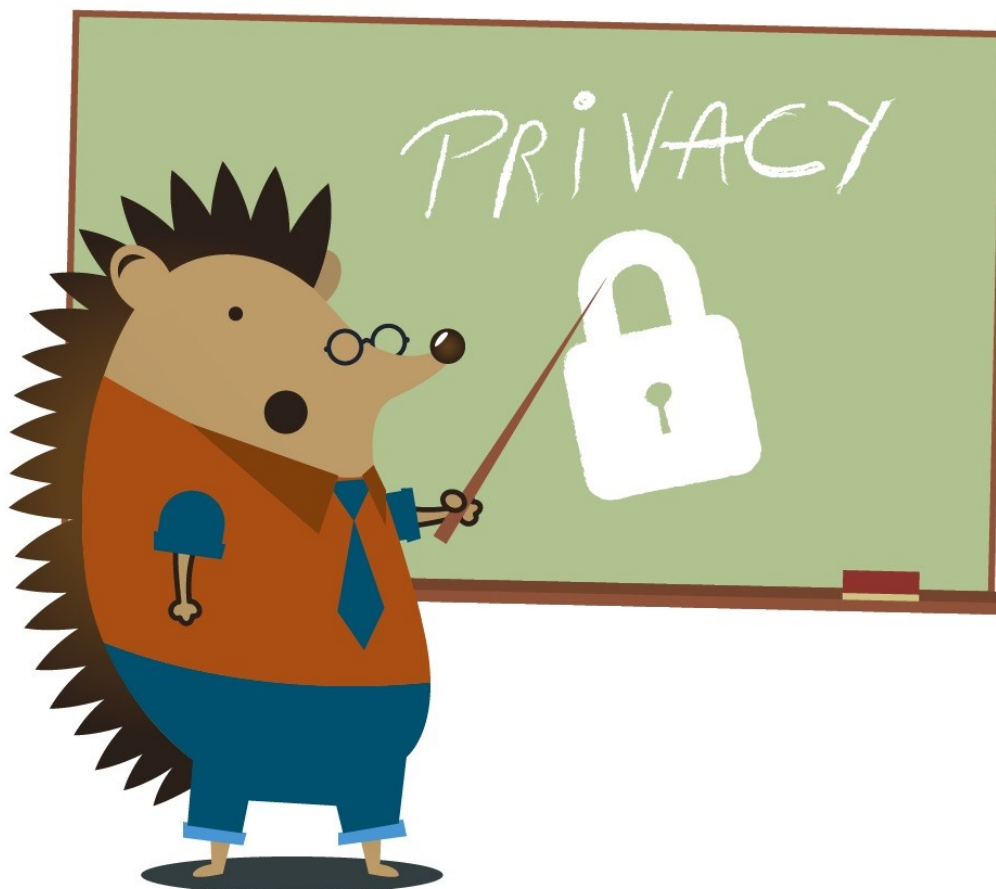
Een themales over de nieuwe privacywet

Alles wat je online deelt, laat 'sporen' achter. Die sporen noemen we 'persoonsgegevens'. Bijvoorbeeld: wie je bent, wie je vrienden zijn, waar je woont. Anderen (vrienden, onbekenden, bedrijven, ...) mogen die persoonsgegevens niet zomaar gebruiken. Sinds 1992 bestaat er een privacywet die daarop toeziet.

Maar, deze wet is verouderd door de opkomst van sociale media, apps en online platformen. Daarom, geldt er vanaf 25 mei 2018 een nieuwe Europese privacywet: de "Algemene Verordening voor Gegevensbescherming" (kortweg AVG), beter gekend als de GDPR.

Het is belangrijk dat jongeren weet hebben van deze wet. En op de hoogte zijn van hun rechten. Ze kennen best ook de spelregels waaraan organisaties zich moeten houden, bij het vragen naar - en het verwerken van - hun persoonsgegevens. Want, privacy is een grondrecht, voor iedereen.

Dit AVG-pakket, voorziet je van al het nodige voor een themales rond privacy. Onderstaande lesfiche dient als een ruggensteun. Voor diepgaande informatie verwijzen we door naar www.gegevensbeschermingsautoriteit.be.

Doelstellingen & lesmateriaal

Doelstellingen

De leerlingen leren:

- wat persoonsgegevens zijn.
- wat een verwerking van persoonsgegevens inhoudt.
- wat hun rechten zijn i.v.m. persoonsgegevensverwerking.
- wat organisaties hun plichten zijn.
- wat er in een privacyverklaring staat.
- waarom bescherming van persoonsgegevens belangrijk is.
- wat te doen bij problemen.

Lesmateriaal

1. Klasboek + ondersteunend visueel materiaal

Het klasboek dient als leidraad en gespreksstarter voor de 1e en 2e graad. Voor de 3e graad wordt geen klasboek voorzien.

Het extra visueel materiaal bestaat uit:

- Sneakerfreak Kortingsbon
- Blackbotty mailing
- BFF mailing
- Affiche "Leerling van de maand"
- Reclame Fopbol
- Love Coupon

Je kan het materiaal downloaden via www.ikbeslis.be/ouders-leerkrachten/lesmateriaal.

Het klasboekje kan u gratis bestellen via www.ikbeslis.be/bestel.

2. Educatief filmpje

In dit 4 minuten durende filmpje komen kort de krachtlijnen van de AVG aan bod. Waarover gaat de AVG? Wat zijn de rechten en plichten onder de AVG en waar kan men terecht als het fout loopt?

Het filmpje kan u terugvinden via volgende pagina: www.ikbeslis.be/jongeren/AVG.

3. Educatieve affiche

De AVG gevisualiseerd en beknopt uitgelegd, in een handig overzicht. De affiche is terug te vinden en te downloaden via www.ikbeslis.be/ouders-leerkrachten/lesmateriaal.

Je kan deze affiche gratis bestellen via www.ikbeslis.be/bestel.

Vorbereiding

- Laat leerlingen uit de 1e en 2e graad het klasboek op voorhand invullen.
- Neem hun antwoorden grondig door.
- Verzin voorbeelden van persoonsgegevensverwerkingen o.b.v. hun antwoorden. Bijvoorbeeld: doorverkopen, verspreiden, spammen, publiceren, ...
  - ⇒ Deze voorbeelden gebruik je ter illustratie tijdens de klasdiscussie.
  - ⇒ Hoe groter je klas, hoe meer tijd je moet voorzien om de leerlingen het boekje te laten invullen en doorgeven.
- Neem de lesfiche door.
- Neem de bijhorende bijlagen door.
Je vindt er alle theorie, extra voorbeelden, oefeningen en antwoorden.
  - ⇒ Bijlage 1: Intro in de AVG en persoonsgegevens
  - ⇒ Bijlage 2: De belangrijkste regels, principes en rechten voor jongeren
  - ⇒ Bijlage 3: Stellingen
Druk deze stellingen af zonder antwoord knip ze uit
  - ⇒ Bijlage 4 : AVG schema
Neem dit schema over op het bord, of zorg voor een afgedrukte kopie per groepje (max. 5 lln.)
  - ⇒ Bijlage 5: Vraagstukken
  - ⇒ Bijlage 6: How to: Inbreuken op mijn privacy aanpakken
- Neem het extra visueel materiaal door. Druk af indien nodig. Deze kunnen dienen ter ondersteuning en illustratie tijdens de klasdiscussie.

Lesschema

1. Inleiding

- Toon het educatief filmpje: www.ikbeslis.be/jongeren/avg
- Leg de volgende begrippen uit (zie bijlage 1):
  - ⇒ Wat is de AVG?
  - ⇒ Wat zijn persoonsgegevens?
  - ⇒ Wat zijn verwerkingen van persoonsgegevens?
  - ⇒ Wie verwerkt er gegevens?

2. Klasgesprek

- Bespreek het vriendenboekje (1e en 2e graad).
- Geef je leerlingen voorbeelden van verwerkingen van persoonsgegevens.
  - ⇒ Gebruik zelfverzonnen voorbeelden o.b.v. hun antwoorden in het klasboek (1e en 2de graad).
  - ⇒ Of leg hen onderstaande fictieve voorbeelden voor (3e graad).
- Voorbeelden van fictieve persoonsgegevensverwerking o.b.v. leerlingen hun antwoorden:
  - ⇒ “Jan, jij geeft aan dat je fan bent van Levis. Wil je graag een reclame bon voor een gratis jeans? Geef me dan je adres, telefoon en e-mail.”
  - ⇒ “Sanne, jij gaf me jouw foto. Volgens de privacyverklaring achteraan het boekje, mag ik nu je gezicht op al mijn posters gebruiken!”
  - ⇒ “Jeroen, jij woont in Geraardsbergen en gaat naar Chiro Vos op zondag. Ik kan nu makkelijk je planning en route uitstippelen en je beginnen volgen.”
  - ⇒ “Tim, jij wil voor je verjaardag een nieuwe game. Ik kan die info doorverkopen aan een bedrijf, dat je reclame zal sturen over de nieuwste computerspelletjes.”
- Discussie:
  - ⇒ Wat vinden ze ervan dat jij hun persoonsgegevens verwerkt hebt? (indien gebruik gemaakt werd van het klasboekje)
  - ⇒ Hebben ze het gevoel dat ze hiervoor toestemming gaven?
  - ⇒ Zouden ze het erg, leuk of toch ook een beetje creepy vinden, mochten de fictieve voorbeelden hun overkomen? Waarom wel/niet?
  - ⇒ De fictieve voorbeelden zijn wettige persoonsgegevensverwerkingen. Ze handelen conform de privacy disclaimer (‘Algemene Voorwaarden’). Vraag: Wie had deze gelezen?
  - ⇒ Vraag je leerlingen: lezen jullie gewoonlijk privacyverklaringen? Bijv. bij het inschrijven op een dienst, account aanmaken, een app downloaden?

3. Theorie: De belangrijkste regels, principes en rechten voor jongeren

- Vraag hen: denken jullie dat er regels bestaan die bedrijven en organisaties opleggen wat wel en niet mag met jouw persoonlijke gegevens? Volgen bedrijven en organisaties die regels volgens jullie?
- Overloop de theorie (zie bijlage 2)
  - ⇒ Verwerkingsvoorwaarden voor organisaties.
  - ⇒ Voorwaarden voor toestemming.
  - ⇒ Wat moet er in een privacyverklaring staan?
  - ⇒ Welke rechten hebben ze.

4. Kennistest: welk persoonsgegeven wordt verwerkt en hoe? (zie bijlage 3)

- Verdeel de klas in groepjes en geef hen de voorbeelden.
- Laat elk groepje over elke stelling volgende vragen beantwoorden:
  - ⇒ Over welke persoonsgegevens gaat het in dit voorbeeld?
  - ⇒ Wat is de verwerking die uitgevoerd wordt?
  - ⇒ Kan dit voor jullie door de beugel? Waarom wel/niet?
- Overloop de antwoorden klassikaal.
- Indien een antwoord fout is, geef een ander groepje eerst de kans om te corrigeren, alvorens het juiste antwoord te geven.

5. Kennistest: Gegevensverwerkingen aan de hand van vraagstukken

- Overloop het AVG-rechten en -plichten schema (zie bijlage 4)
- Dit schema heb je ofwel op voorhand op het bord overgenomen (zie voorbereiding) ofwel geef je elk groepje nu een kopie.
- Laat elk groepje een paar vraagstukken oplossen (zie bijlage 5) of zet de vragen in KAHOOT (internet vereist) voor een klassikale quiz.
- Overloop de antwoorden klassikaal.
- Corrigeer waar nodig.
- Wijs de leerlingen erop dat het niet mediawijs is om persoonsgegevens online en offline zomaar te delen. Het is belangrijk dat organisaties de regels volgen en dat er controle is. Maar, ook zij moeten wijs en bewuster omspringen met hun persoonsgegevens, online en offline.

6. Wat te doen bij problemen?

- Vragenronde:
  - ⇒ Wie heeft al problemen gehad met inbreuken op hun privacy?
  - ⇒ Welke van hun persoonsgegevens zijn al ongewenst verwerkt geweest?
  - ⇒ Aan wat lag dat?
  - ⇒ Wat hebben ze ertegen gedaan?
  - ⇒ Zijn ze in hun opzet geslaagd? Hebben ze hun gegevens kunnen laten verwijderen, aanpassen, ... ?
  - ⇒ Wat denken de andere leerlingen? Zijn er andere oplossingen?
- Geef hen de nodige informatie (zie bijlage 6)

7. Samenvatten en herhalen

- Indien je het filmpje nog niet toonde, kan dat nu.
- Hang de affiche omhoog.
- Vraag: “wat hebben jullie geleerd vandaag?”
- Vraag: “wat zijn persoonsgegevens?”
- Herhaal: de belangrijkste principes, regels en rechten (zie bijlage 2).
Maak tijd voor een vragenrondje.

Bijlage 1: De AVG en persoonsgegevens

1. De nieuwe Privacywet

In heel Europa geldt vanaf 25 mei 2018 een nieuwe Privacywet: de “Algemene Verordening voor Gegevensbescherming (AVG)”. Helemaal nieuw is die AVG niet. In België kennen we al een Privacywet sinds 1992.

Maar vandaag zijn er heel wat nieuwe toepassingen (apps, sociale media, ...) waar iedereen gebruik van maakt en waartegen de oude Privacywet ons onvoldoende beschermt. Dus, moest die wet aangepast worden en wat extra regels krijgen. Zodat iedereen veilig kan liken en swipen.

2. Hoe beschermt de nieuwe Privacywet ons?

De nieuwe Privacywet beschermt al onze **persoonsgegevens** van zodra we die met anderen delen. Want anderen kunnen die gegevens nu **gebruiken**. Dat wil zeggen: doorgeven, opslaan, kopiëren, koppelen, enzovoort.

Zo bepaalt de Privacywet regels die **bedrijven, organisaties en overheden** moeten volgen wanneer ze onze persoonsgegevens willen gebruiken. Daarnaast bepaalt de Privacywet ook verschillende rechten die kunnen helpen om onze persoonsgegevens te beschermen.

Met wie en op welke manier we gegevens delen doet er niet toe. Online of offline, het maakt niet uit. **Overal gelden dezelfde regels**, van bol.com tot de zwemclub.

3. Wat zijn persoonsgegevens?

‘Persoonsgegevens’: alle mogelijke soorten van informatie die iets over jou als persoon onthullen.

Opgelet: het gaat enkel over gegevens van **personen**. Niet over een huisdier, een gebouw, auto of monument.

Voorbeelden van persoonsgegevens		
<ul style="list-style-type: none"> • Naam • Telefoonnummer • E-mailadres • Huisadres • Woonplaats • Geboortedatum • (Pas)foto's • Vingerafdruk	<ul style="list-style-type: none"> • Ip-adres. • Surfgeschiedenis • Contacten/vrienden • Je online winkelkarretje • Sociale media profielen. • Wat je ‘liked’ en shared • Hobbies	<ul style="list-style-type: none"> • Gegevens die een waardering over een persoon geven, zoals bijv. een IQ • Gevoelige gegevens zoals ras, godsdienst of gezondheid. De AVG noemt dit ‘bijzondere persoonsgegevens’ en beschermt ze extra goed. <p>Alles wat iets over jou als persoon zegt, vertelt, onthult, is een persoonsgegeven.</p>

4. Wat zijn verwerkingen van persoonsgegevens?

‘**Verwerking**’: Iemand **gebruikt** jouw persoonsgegevens.

Bijvoorbeeld: bekijken, opslaan, doorsturen, wijzigen, wissen, ... van jouw persoonsgegevens.

5. Wie verwerkt jouw gegevens?

Iedereen die informatie over jou bijhoudt, van je sportclub tot bol.com. Zij moeten de nieuwe Privacywet naleven. En, zijn verantwoordelijk voor jouw gegevens. De AVG noemt hen een ‘**verwerkingsverantwoordelijke**’. Dit houdt in dat elke organisatie die jouw persoonsgegevens verwerkt, moet zeggen hoe en waarom ze dit doen. En, moet ervoor zorgen dat de regels worden gevolgd.

Bijvoorbeeld: Wanneer jij een klantenkaart aanmaakt bij Primark. Dan is Primark de verwerkingsverantwoordelijke van jouw gegevens.

Bijlage 2: De belangrijkste regels, principes en rechten voor jongeren

Deze bijlage is een vereenvoudiging van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Omdat niet alle aspecten van de AVG relevant zijn voor **jongeren**, maakten we een selectie van de belangrijkste bepalingen voor hen.

Wanneer mogen organisaties je gegevens verwerken?

Je mag niet zomaar persoonsgegevens gebruiken. Een bedrijf, organisatie of overheid moet een aantal regels volgen.

De gegevensverwerker:

- moet een duidelijk en **specifiek doel** hebben om onze gegevens op te vragen. Bijvoorbeeld: het sturen van reclame, ledenadministratie, het aanmaken van een gebruikersprofiel voor een sociale media pagina, ...
- mag **enkel die gegevens vragen die ze nodig hebben**.
- mag gegevens slechts voor een **beperkte duur** bijhouden.
- moet eerst **toestemming** vragen.

Maar, soms kan de wet je **verplichten** om persoonsgegevens te delen. Dit kan je niet weigeren. Gelukkig zijn daar goede redenen voor. Bijvoorbeeld:

- de foto op onze identiteitskaart en/of rijbewijs (om ons te kunnen herkennen);
- de bodyscan op de luchthaven (voor de veiligheid);
- het delen van onze bloedgroep aan de dokter vlak voor een operatie (voor de gezondheid).

Voorwaarden voor toestemming

Toestemming geven om je gegevens te verwerken, kan op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door “ja, ik aanvaard cookies” of “ja, deze foto mag op mijn tijdlijn verschijnen” aan te klikken. Dat geldt als ‘toestemming’ geven.

Toestemming vragen, kan niet op eender welke manier. De nieuwe wet legt bedrijven en organisaties enkele regels op.

Ze moeten aan volgende voorwaarden voldoen:

- het moet voor de gebruiker steeds duidelijk zijn waarvoor ze toestemming geven.
- vakjes mogen niet automatisch aangevinkt staan op: ‘ja, ik ga akkoord’ of ‘ja, ik wil ...’
- een weigering mag geen verlies aan toegang/dienstverlening opleveren.
- het taalgebruik moet eenvoudig en verstaanbaar zijn.
- een toestemming geven moet even makkelijk zijn als deze terug intrekken.

Gegevens die je met toestemming deelt, mogen niet voor eender wat gebruikt worden.

Bijvoorbeeld: Een jongere geeft de Chiro toestemming om zijn/haar foto op de cover van hun magazine te plaatsen. Leuk! Maar, dan mag die foto niet zomaar op hun posters staan. Want, daarvoor werd geen toestemming gegeven.

Voldoen organisaties niet aan de voorwaarden, dan kan je een klacht indienen!

Vanaf welke leeftijd mag je toestemming geven (voor gegevensverwerking)?

Voor **kinderen jonger dan 13 jaar**, moet een **ouder of opvoeder** toestemming geven. Omdat alle risico's niet meteen duidelijk of verstaanbaar zijn voor het kind. Tot 13 jaar, moeten de ouders het kind beschermen tegen:

- het gebruik van gegevens van kinderen door reclamemakers. Deze willen promoties sturen of aangepaste reclameboodschappen tonen, op basis van de dingen die je leuk vindt (*profiling*);
- bedrijven die je bewust willen aanspreken en aanzetten tot kopen.

Vanaf 13 jaar vindt de overheid dat jongeren oud en wijs genoeg zijn om hier zelf over te beslissen!

Welke informatie moeten organisaties jou bezorgen?

Hoe bedrijven en organisaties je gegevens gebruiken, is terug te vinden in de privacyverklaring. Lees deze altijd alvorens een profiel aan te maken, ergens voor in te schrijven of toestemming te geven.

In een **privacyverklaring** lees je:

- Wie je gegevens verzamelt en hoe je die kan contacteren;
- Waarvoor je gegevens worden verzameld (reclame, administratie, ledenlijsten, betalingen, ...);
- Of je gegevens aan anderen (derde partijen) worden doorgestuurd;
- Hoe lang ze je gegevens bijhouden;
- Hoe je foutieve gegevens kan laten verbeteren of wissen;
- Hoe je een toestemming ongedaan kan maken;
- Hoe je een klacht indient bij de Gegevensbeschermingsautoriteit .

Welke rechten heb jij (de gebruiker)?

1. **Recht van inzage**
Indien je wilt weten welke persoonsgegevens een organisatie over je heeft en bijhoudt, kan je dit gewoon vragen. Het bedrijf of de organisatie is **verplicht** om hierop te antwoorden.
2. **Recht op correctie**
Verzamelt er iemand foutieve informatie over jou? Je kan vragen om die gegevens te verbeteren. Je kan dit doen via brief, telefoon, mail of chat.
3. **Recht om vergeten te worden**
Iedereen kan vragen om onjuiste of oude gegevens te laten wissen, om welke reden dan ook. Hiervoor neem je best contact op met de eigenaar van de website of het platform in kwestie.
4. **Recht op overdracht van gegevens**
Veranderen van applicatie, staat niet langer gelijk aan het verliezen van al je content (foto's, video's, berichten, ...). De nieuwe Privacywet maakt het mogelijk om die content over te zetten naar een nieuwe applicatie. Dit principe geldt voor apps, sociale media, leveranciers, streaming diensten, enzovoort.
5. **Beveiliging van de gegevens**
Wie persoonsgegevens verzamelt is ook verplicht om deze streng te beveiligen. Dat kan op verschillende manieren:
  - Pseudoniemen gebruiken:** een verzonden (schuil)naam, die meestal (n)iets over jezelf vertelt.
Bijvoorbeeld: Een forum laat je een nickname opgeven (bijv. Tarzan95) om je echte naam te verbergen.
  - Standaardinstelling:** De privacy-instellingen op een website staan ingesteld op het zo weinig mogelijk delen van gegevens.
  - Enkel vragen wat nodig is:** Apps mogen je enkel informatie vragen die nodig is om een goede en accurate dienst te kunnen verlenen.
Bijvoorbeeld: de NMBS app hoeft je geboortedatum niet te weten, om de treinregeling te kunnen tonen.

Wie houdt er toezicht?

In België zorgt de Gegevensbeschermingsautoriteit ervoor dat iedereen de nieuwe Privacywet respecteert en naleeft.

- Zij **controleert** of bedrijven en organisaties onze gegevens op een correcte manier verzamelen.
- Iedereen kan bij haar terecht om **hulp of informatie** te vragen wanneer zijn/haar gegevens werden misbruikt.

Maar de Gegevensbeschermingsautoriteit doet meer dan dat:

- Ze **sensibiliseert** en wil dat iedereen zijn 'recht op gegevensbescherming' kent en gebruikt.
- Er is een **aparte website voor jongeren** over de spelregels rond persoonsgegevens: ikbeslis.be.
- Ze **adviseert** de overheid als nieuwe wetten worden gemaakt, die invloed hebben op onze privacy.
- Ze **informeert** ontwikkelaars van nieuwe apps over mogelijke privacy risico's.
- Ze helpt studenten, journalisten of burgers met privacy vragen. Meer dan 4.000 dossiers per jaar!
- Eens de nieuwe wet er is, zal de Gegevensbeschermingsautoriteit ook **boetes** en straffen kunnen opleggen aan iedereen die de wet niet respecteert.

Wat te doen bij problemen?

Indien iemand persoonsgegevens deelt zonder toestemming, is het vaak moeilijk voor het slachtoffer om dit op hun eentje op te lossen. Heb jij, of iemand die je kent, nood aan hulp? Neem dan contact op met de Gegevensbeschermingsautoriteit.

- telefonisch: 02 274 48 78
- via mail: contact@apd-gba.be
- of het speciale contactformulier:
www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/contact

Bijlage 3: Oefening op persoonsgegevens

Welk persoonsgegeven wordt verwerkt? Volgens welke verwerking?

Voorbeelden

- Een ziekenhuis verkoopt medische dossiers met patiëntengegevens (informatie over de ziekte, over de gebruikte medicijnen, over welke operaties zijn uitgevoerd, enzovoort) aan verzekeringsmaatschappijen.
- De school publiceert de rapporten van elke leerling online zodat ouders de punten van hun kind met andere leerlingen kunnen vergelijken.
- Een sportclub deelt foto's van al haar leden op het internet .
- Iemand van de vriendengroep verspreidt een filmpje van een vriend(in) die zat is tijdens een fuif op YouTube.
- Je maakt een online profiel aan op een spelletjes website. Hiervoor moet je jouw e-mailadres opgeven. De website bewaart en gebruikt jouw e-mailadres om reclame van games te sturen en om, in het geval je jouw wachtwoord zou vergeten, jou een mail te sturen om een nieuw wachtwoord in te stellen.
- Op een Chirofuif wordt een foto van jou getrokken. Een jaar later zie je dat jouw foto hergebruikt is voor de nieuwe affiche van hun galabal.
- De school bewaart alle leerlingendossiers tot 30 jaar na afstuderen.

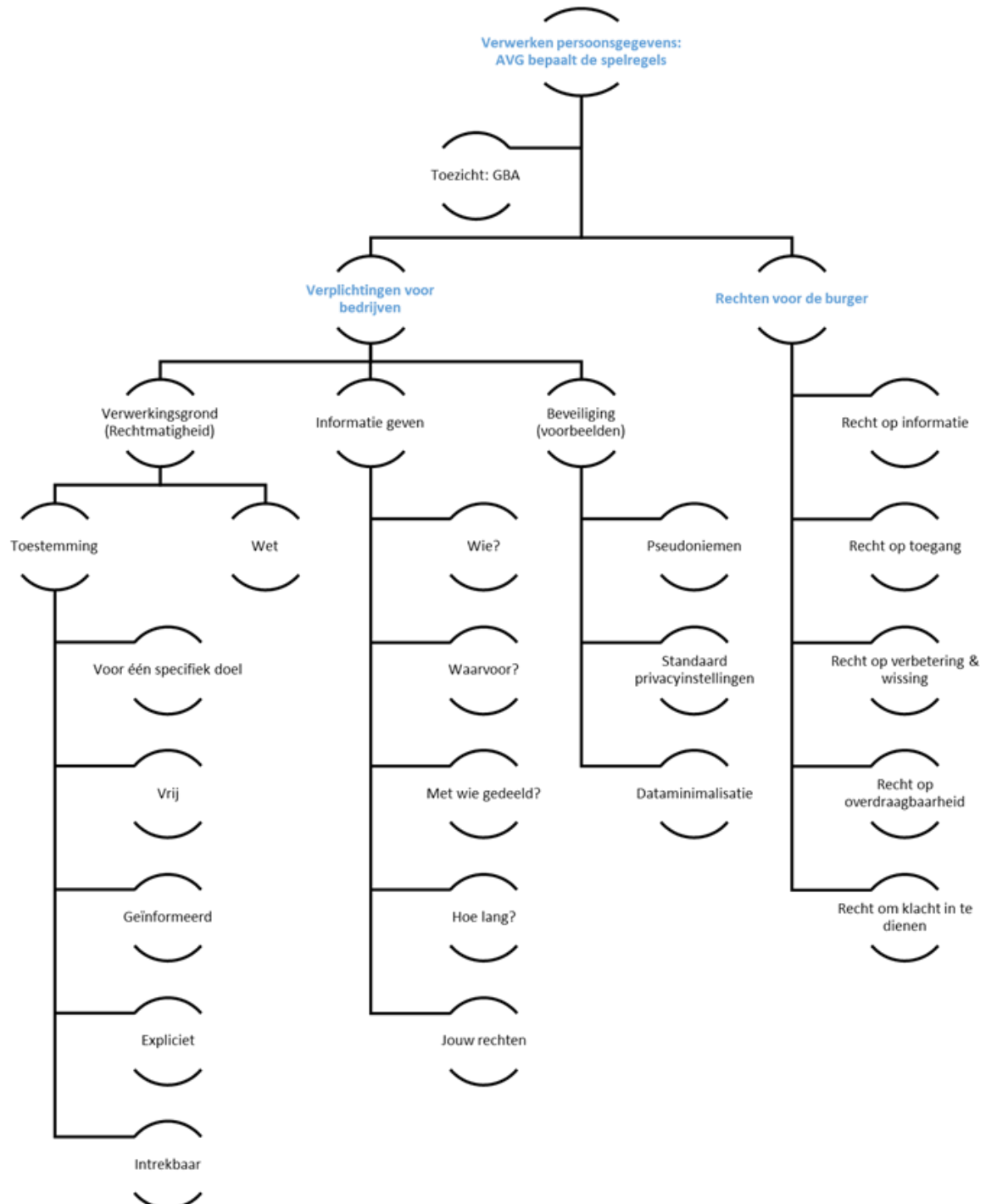
Voorbeelden & antwoorden

In het vet: het type persoonsgegevens, die organisaties in dit voorbeeld willen verwerken.
In het cursief: het type verwerking, die uitgevoerd wordt op de persoonsgegevens.

- Een ziekenhuis *verkoopt* medische dossiers met **patiëntengegevens** (informatie over de ziekte, over de gebruikte medicijnen, over welke operaties zijn uitgevoerd, enzovoort) aan verzekeringsmaatschappijen.
- De school *publiceert* de **rapporten** van elke leerling online zodat ouders de punten van hun kind met andere leerlingen kunnen vergelijken.
- Een sportclub *deelt* **foto's** van al haar leden op het internet .
- Iemand van de vriendengroep *verspreidt* een **filmpje** van een vriend(in) die zat is tijdens een fuif op YouTube.
- Je maakt een online profiel aan op een spelletjes website. Hiervoor moet je jouw **e-mailadres** opgeven. De website *bewaart en gebruikt* jouw e-mailadres om reclame van games te sturen en om, in het geval je jouw wachtwoord zou vergeten, jou een mail te sturen om een nieuw wachtwoord in te stellen.
- Op een Chirofuif wordt een **foto** van jou getrokken. Een jaar later zie je dat jouw foto *hergebruikt* is voor de nieuwe affiche van hun galabal.
- De school *bewaart* alle **leerlingendossiers** tot 30 jaar na afstuderen.

Bijlage 4: AVG flowchart

Deze flowchart geeft een beknopt overzicht van de basisprincipes van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG): de criteria die de nieuwe Privacywet oplegt aan bedrijven en organisaties die persoonsgegevens verwerken en de rechten die de burger kan uitoefenen op de verwerkingen van zijn/haar persoonsgegevens.

Bijlage 5: Oefening op verwerking

Voor de theorie bij deze bijlage, zie bijlage 2.

Wanneer mogen organisaties gegevens verwerken?

Wat zijn de rechten van het datasubject?

Vraagstukken

- Je zoekt naar een leuke outfit op het internet. Nadien krijg je allerlei reclame te zien van de T-shirt die je aanklikte. Mag dit?
- Mag je school jouw leerlingendossier bewaren tot 30 jaar na jouw schooltijd?
- Je krijgt een brief van de gemeente om je identiteitskaart te vernieuwen. Daarvoor moet je ook een pasfoto meebrengen. Maar jij staat niet graag op de foto en je wil dit niet. Kan je dit weigeren?
- Je downloadt een app van de NMBS zodat je weet om hoe laat jouw trein vertrekt. Is het toegestaan dat de app naar jouw geboortedatum vraagt?
- Er staan foto's van jou online, die je niet meer leuk vindt. Je gaf destijds toestemming om ze online te publiceren. Kan je ze nu laten verwijderen?
- Jij gaf de leiders van de Chiro toestemming om jouw foto op de cover van hun magazine te plaatsen. Leuk! Mogen ze deze foto nu gebruiken ook voor de posters van de fuif?
- Je streamt muziek via Spotify. Maar nu je een iPhone hebt wil je graag al jouw muziek bundelen in iTunes. Klopt het, dat je na die overstap al je liedjes kwijt bent?
- Vroeger had je een e-mailadres van mama. Maar nu je oud genoeg bent heb je je eigen adres. Maar al die leuke aanbiedingen van je favoriete winkel, blijven steeds bij mama toekomen. Kan je dit veranderen?

Vragen met antwoord en uitleg

In het vet: het antwoord.

In het cursief: de uitleg.

- Je zoekt naar een leuke outfit op het internet. Nadien krijg je allerlei reclame te zien van de T-shirt die je aanklikte. Mag dit? **(voorbeeld toestemming)** *Ja, dat mag. Maar alleen als jij de privacy instellingen van je computer zodanig hebt ingesteld dat deze jouw surfgeschiedenis en voorkeuren mag bewaren! Dat gebeurt aan de hand van cookies, kleine tekstbestandjes die op je computer worden opgeslagen telkens je een website bezoekt. Zo 'onthoudt' een website bijvoorbeeld dat Nederlands jouw voorkeurstaal is en welke T-shirt je gisteren bekeek op Zalando.*

- Mag je school jouw leerlingendossier bewaren tot 30 jaar na jouw schooltijd? **(voorbeeld bewaartermijn)**

Nee, dat mag niet. De verwerkingsverantwoordelijke is verplicht om gegevens niet langer bij te houden dan noodzakelijk voor het doel. De school moet je leerlingendossier enkele jaren bijhouden nadat jij de schoolbanken hebt verlaten (wettelijke archiveringsplicht). Maar 30 jaar is veel langer dan nodig!
- Je krijgt een brief van de gemeente om je identiteitskaart te vernieuwen. Daarvoor moet je ook een pasfoto meebrengen. Maar jij staat niet graag op de foto en je wil dit niet. Kan je dit weigeren? **(voorbeeld wettelijke grondslag)**

Nee. Je kan dit niet weigeren. Er is een wet die elke burger verplicht om zich te kunnen identificeren aan de hand van een foto op je ID-kaart. Toestemming is hier dus niet van belang, iedereen is verplicht dit persoonsgegeven (= foto) te delen.
- Je downloadt een app van de NMBS zodat je weet om hoe laat jouw trein vertrekt. Is het toegestaan dat de app naar jouw geboortedatum vraagt? **(voorbeeld minimalisatie)**

Nee, dat mag niet. De app van de NMBS heeft jouw geboortedatum niet nodig om goed te kunnen werken en jou te tonen wanneer jouw trein vertrekt. De app mag enkel die gegevens opvragen die echt noodzakelijk zijn. Jij mag dus weigeren jouw geboortedatum door te geven.
- Er staan foto's van jou online, die je niet meer leuk vindt. Je gaf destijds toestemming om ze online te publiceren. Kan je ze nu laten verwijderen? **(voorbeeld recht op wissing)**

Ja, dat mag. Je mag altijd op een gegeven toestemming terug komen. Als je niet langer wil dat bepaalde info over jou gedeeld wordt dan kan je vragen dat die info wordt verwijderd. Vraag dit aan de beheerder van de website (via de vermelde contactgegevens) of aan de vriend(in) die jouw gegevens heeft gedeeld.
- Jij gaf de leiders van de Chiro toestemming om jouw foto op de cover van hun magazine te plaatsen. Leuk! Mogen ze deze foto nu gebruiken ook voor de posters van de fuif? **(voorbeeld doelbinding)**

Nee, niet zonder dat ze jouw opnieuw toestemming vragen. Want je geeft steeds toestemming voor één enkel doel. Jouw toestemming om de foto op de cover van hun magazine te plaatsen geldt dus niet als toestemming voor het gebruiken van diezelfde foto op hun poster. Opnieuw te vragen dus!

- Je streamt muziek via Spotify. Maar nu je een iPhone hebt wil je graag al jouw muziek bundelen in iTunes. Klopt het, dat je na die overstap al je liedjes kwijt bent? **(voorbeeld overdraagbaarheid)**

Niet per se. De nieuwe privacywet maakt het mogelijk om je gegevens van het ene platform over te dragen naar het andere, zonder dat je daarbij informatie kwijt raakt. Zo kan je dus ook veranderen van sociaal mediaplatform enz....

- Vroeger had je een e-mailadres van mama. Maar nu je oud genoeg bent heb je je eigen adres. Maar al die leuke aanbiedingen van je favoriete winkel, blijven steeds bij mama toekomen. Kan je dit veranderen? **(voorbeeld recht op correctie)**

Ja, dat kan. Je mag altijd jouw gegevens laten verbeteren. Je kan dus de winkel laten weten dat alle post voortaan op jouw nieuw e-mailadres mag toekomen. Verander je later van adres, vergeet dit dan niet door te geven.

Bijlage 6: How to: Inbreuken op mijn privacy aanpakken

Heeft iemand zomaar persoonlijke informatie over jou verspreid of een fakeprofiel van jou aangemaakt, zonder jouw toestemming?

Vind je dit niet oké? Dit is wat je er tegen kan doen:

1. De persoon die je privacy schendt vragen om het (beeld)materiaal te verwijderen.
2. De website of platform in kwestie contacteren en vragen om de persoonsgegevens te verwijderen.
3. Ouders, leerkrachten of directie verwittigen, indien medeleerlingen de ongewenste content posten.
4. Contact opnemen met de Gegevensbeschermingsautoriteit: telefonisch, via mail, of via het speciale contactformulier op de website. Zij bekijken aan de hand van jouw verhaal wat ze voor jou kunnen doen. Vanaf 25 mei 2018 kunnen zij boetes en straffen opleggen aan iedereen die de wet niet respecteert.
5. De politie contacteren.

Bijlage 7: over Mediawijs en ‘ik beslis’

Over Mediawijs

Mediawijs is het **Vlaamse Kenniscentrum Digitale en Mediawijsheid** van de Vlaamse overheid en imec vzw.

Mediawijs helpt de inwoners van Vlaanderen en Brussel om **bewust, actief, kritisch en creatief media te gebruiken** om deel te nemen aan onze maatschappij. Daarvoor

- start Mediawijs **overleg, netwerken en samenwerkingen** tussen en met het Vlaamse digitale en mediawijsheidsveld,
- inspireert Mediawijs het Vlaamse digitale en mediawijsheidsveld met **vorming, kennisdeling en praktijkontwikkeling**,
- stimuleert Mediawijs digitaal en mediawijs gedrag bij de burger met **informatie en campagnes**,
- houdt Mediawijs de **vinger aan de pols van de ontwikkelingen** in alle vormen van ict, media en digitale en mediawijsheid,
- en speelt Mediawijs een **actieve rol in de visie- en beleidsontwikkeling** over digitale en mediawijsheid in Vlaanderen, Brussel en Europa.

Over ‘ik beslis’

‘ik beslis’ is een initiatief van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) met als doel het informeren en sensibiliseren van kinderen en jongeren inzake het omgaan met persoonsgegevens van zichzelf en van anderen.

‘ik beslis’ heeft als visie dat de bescherming van de privacy van kinderen en jongeren voortvloeit uit een bewustzijn van het belang van privacy en de bescherming ervan bij de kinderen en jongeren zelf.

Onze missie is om elk kind en elke jongere enerzijds bewust te maken van zijn of haar privacy en anderzijds bewust te laten omgaan met persoonsgegevens van zichzelf en van anderen.

‘ik beslis’ wil dit bewustzijn bij kinderen en jongeren verwezenlijken door enerzijds kinderen en jongeren te sensibiliseren over bewust en veilig omgaan met persoonsgegevens van zichzelf en van anderen, anderzijds door hét informatiepunt inzake de bescherming van persoonsgegevens van kinderen en jongeren te zijn.

Gustave de Egel

Gustave de Egel is de mascotte van ‘ik beslis’. Samen met hem ontdekken de jongeren op onze website wat (online) privacy betekent, waarom het belangrijk is om deze te beschermen en hoe je dit nu het best kan doen!

Meer informatie?

Bezoek zeker een onze websites als je graag meer wil weten, of op zoek bent naar ander lesmateriaal:

- **Mediawijs:** www.mediawijs.be
- **‘ik beslis’:** www.ikbeslis.be

Gegevensbeschermingsautoriteit

Drukpersstraat 35
1000 Brussel

contact@apd-gba.be
www.gegevensbeschermingsautoriteit.be

Mediawijs

Pleinlaan 9, 1ste verdieping
1050 Brussel

info@mediawijs.be
www.mediawijs.be